

Cultura
i Estiu

La vida moderna

► Alba Editorial recupera una de les obres cabdals de l'escriptora Shirley Hazzard, un llibre preciós que provoca nous desitjos

Ressenya

Joan-Carles Martí
GIRONA

«El tránsito de Venus»

ALBA, COL·LECCIÓ CONTEMPORÀNIA, 2022
► Shirley Hazzard.
Traducció: Jesús Cuéllar Menezo
488 pàgines

■ Admeto que vaig saber per primera vegada de Shirley Hazzard poc després del seu cèlebre discurs quan va rebre el prestigiós National Book Award el 2003. Va parlar després de Stephen King, homenatjat per la seva llarga trajectòria, que va fer una defensa tancada de la literatura popular. L'escriptora australiana va argumentar tot el contrari amb una reivindicació de l'alta cultura, amb senzillesa enèrgica.

Nascuda a Sidney el 1931, vint anys més tard va arribar als Estats Units per treballar a les Nacions Unides, després de passar per diverses seus del govern australià a Hong Kong i Nova Zelanda. A Nova York es va casar amb el crític, biògraf, traductor i novel·lista Francis Steegmuller, i amb ell va viure a París, Anglaterra i Itàlia. Es va quedar enamorada de Capri, on va comprar Villa Emma, amb vistes al Golf de Nàpols. Aquesta sinergia, viscuda als tres grans oceans juntament amb la salsa mediterrània han format una escriptora particularment sensible, gran lectora de Plató, Dante, Proust i Auden.

Hazzard admet que el personatge de Dora a *Tránsito de Venus*, publicada el 1980 i ara recuperada per Alba Editorial i traduïda per Jesús Cuéllar, és una dosi suau de la seva mare escocesa, una destructora de si mateixa. El seu pare, gal·lès, era un alcohòlic. Tots dos van emigrar a Austràlia en la dècada dels anys vint.

Com a escriptora precoç de versos, va transitar cap a la ficció, després de bona lectura, i encara que la seva obra més coneguda és *El gran incendi*, novel·la que va aconseguir nombrosos reconeixements a Austràlia i als Estats Units, la reedició de *Tránsito de Venus* descobreix una novel·lista exemplar d'una narrativa exquisida. La trama és senzilla. Dues germanes òrfenes australianes ar-

Portada de la novel·la «El tránsito de Venus».

riben a Anglaterra als anys cinquanta. L'afable Grace, que es casa amb un ric buròcrata, i la independent Caroline, que s'enamora d'un home casat i sense escrúpols, mentre que un altre, Ted Tice, l'assetja amb seducció.

Sobre això construeix un relat sobre els malentesos de la joventut, amb un cadàver sense nom a la primera pàgina. Cal estar sempre alerta quan es llegeix Hazzard, perquè pàgines després sabrem què depara el destí a Ted Tice, al mateix temps que l'escriptora va deixant pistes per tots els paràgrafs, amb algun parany «per al lector desatent», com ha dit alguna vegada ella mateixa.

El tránsito de Venus és una producció literària en parelles; dues germanes, dos fills malalts, dos rellotges i dos paraigües. I tres continents. Un relat simbòlic, íntim farcit de poemes, cites i diàlegs intel·ligents. Un exemple: «No t'estava criticant, estimat amic. És només una qüestió de comunicació. -A la paraula 'comunicació' se li va donar l'ostentós èmfasi que Elphinstone havia concedit a 'problema'».

Un lliurament en quatre episodis -*El viejo mundo*, *Los contactos*, *El nuevo mundo* i *La culminación*-, que són el viatge per l'amor i les seves traïcions, amb tot el que això comporta. Amb un final apoteòsic, que ja voldrien alguns dels millors guionistes actuals.

És un llibre preciós, que com va dir Proust, ens provoca nous desitjos, no només noves respostes. Literatura moderna en estat pur.

SOBREDOSI D'AMOR
A PERALADA

► L'òpera «Hadrian», reformulada pel nord-americà Rufus Wainwright, prescindeix de l'escenografia clàssica i dispara els sentits del públic a còpia d'un bon repertori de veus i un munt d'imatges significatives

Carles Rosell
PERALADA

CRÒNICA

L'amor. Aquell que mou muntanyes, que és capaç de tot. Considerat fins i tot com una divinitat, un motor que fa funcionar el món. El fil conductor, el gran protagonista de l'òpera *Hadrian*, inspirada en la història Novel·les d'Adrià de l'escriptora Marguerite Yourcenar i transformada pel compositor nord-americà Rufus Wainwright. La pluja va donar una treva i Peralada va poder gaudir d'un espectacle que es va allargar durant prop de tres hores, que no va acabar d'omplir la platea però que sí es va guanyar el sincer aplaudiment dels assistents, capaços de picar de mans durant minuts i minuts, agraint el que acabaven de veure. Una història tràgica, com no pot ser d'una altra manera en aquesta mena de relats, centrada, única i exclusivament, en el profund sentiment de l'emperador romà cap a un altre home, Antinòus. Aventura clàssica, però referències més modernes. L'homosexualitat explicada sense embuts. Pels intèrprets, però també per totes aquelles imatges que, sense descaus, es projectaven en una pantalla gegant. Decorats? Escenari? Res d'això era necessari. Veus, a cabassos i de totes les tonades i registres possibles, explicaven els últims dies d'Adrià, els seus records més profunds, els seus turments i desitjos. De fons, clares referències a l'atractiu entre dos homes. Impossibile deixar així a ningú indiferent.

L'òpera de sempre, en la seva essència, no va faltar a la cita. Les àries, el drama, les relacions, conspiracions i com no, també la mort. Però aquesta història li obre la porta a la modernitat. A certes llicències que es permet Wainwright, decidit a fer el més impactant possible el seu relat. Sota la direcció escènica de Jörn Weisbrodt i seguint les instruccions del llibret ideat pel canadenc Daniel MacIvor, Hadrian aposta per la frivolitat del seu escenari, mancat d'elements. D'intèrprets, tants com se'n desitja. El bari-

Un moment de l'espectacle al Festival de Peralada

TOTI FERRER

ton Thomas Hampson, fent d'Adrià; i Alexandra Urquiola, fent de Plotina, un paper que en un primer moment havia de recaure sobre Ainhoa Arteta, van guanyar-se i merescudament l'ovació dels assistents. Amb la seva veu n'hi havia prou per obrir un ventall inacabable d'emocions. Els acompanyaven, entre d'altres, les actuacions de Santiago Ballerini (Antinòus), Christian Federici (Turbo) o Vanessa Goikoetxea (Sabina). A més a més, s'hi sumava el Cor i Orquestra titulars del Teatro Real, sota la batuta d'Scott Dunn. Veus i imatges. Fins a més de 300, les que van aparèixer, durant dues hores llargues. Una idea del fotògraf Robert Mapplethorpe. La intenció, la de regirar la ment de l'espectador. Fer-li entrar, pels ulls, tot aquell reguitzell d'emocions i sentiments que van paint els personatges, amb l'amor com a fil conductor.

Perquè és just això el que mou, de principi a fi i durant quatre actes que van abraçant els salts temporals, els darrers anys de vida de l'emperador romà Adrià. El mateix qui va manar durant els anys 117 i 138, després de Crist. Polític, governant, filòsof i amant de les arts. Pensador. Polifacètic. Però la imatge que Wainwright va voler presentar, sobretot, és la d'una persona enamorada d'un altre home. Una relació homosexual

acceptada llavors, en aquell context, però que alhora havia de fer front a certs impediments:

Adrià, ja casat, era molt més gran que no pas Antinòus, que acabaria morint, sense saber-se exactament per què, ofegat al riu Nil.

Actes que van servir per traslladar-se d'una època a una altra. Per copsar les emocions dels personatges, per entendre com actua un i altre. Els últims dies d'un Adrià ja malalt, també el moment en el qual, uns anys envereu, va conèixer el seu amant. L'evolució de la seva relació. Com l'emperador sobreposa l'amor a les decisions polítiques, malgrat la pressió de la seva dona, Plotina, o també el recel del cap de l'exèrcit Turbo, també enamorat de l'emperador i qui no és capaç de pair la presència d'Antinòus. Salts temporals, viatges al passat, somnis, realitats. Tot hi té cabuda en una òpera que, com no sol ser d'una altra manera, deixa la tragèdia amb majúscules per al quart i darrer acte. Allà s'hi reviu la mort d'Adrià, trist i abatut després de comprendre què ha passat, però al mateix temps, encara amb força per venjar-se d'aquells que li han girat l'esquena. I decidit, sobretot, a creuar la línia d'aquest món amb el més enllà per retrobar-se amb el seu veritable estimat. Per convertir l'amor, oi tant, en la seva única i principal preocupació.